

Slovenski Meščan

Uredništvo in upravnništvo je v Ljubljani. — Izhaja vsako soboto ponoči. — Dopisi naj se frankujejo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina do konca leta 5 K. Posamezne številke 10 vin. Oglasi: za enkrat 12 vin., za dvakrat 10 vin., za trikrat in večkrat 8 vin. za enostopno petit-vrsto.

Najnovejše vesti.

Cesarske slavnosti na Dunaju.

Že cel mesec se vršijo na cesarskem Dunaju slavnosti v proslavo cesarjeve šestdesetletnice, katerih višek pa je bil slavnostni sprevod, ki se je vršil v petek, dne 12. t. m. Od vseh strani prostranega avstrijskega cesarstva je prihitelo ta dan v cesarsko prestolnico na tisoče ljudstva, da se poklonijo svojemu cesarju in za drugimi tudi ni mogla zaostati vojvodina Kranjska s svojim cesarju tako zvesto udanim slovenskim prebivalstvom. Okrog 700 kranjskih Slovencev in Slovenk se je v sredo odpeljalo z dvema posebnima vlakoma proti Dunaju. Skupaj z njimi se je odpeljalo tudi nekaj Kočevcev, ki so potem med potom in tudi na Dunaju kazali, da so — navdušeni, pozdravljajoč ob vsaki priliki, če ne drugega, pa kako samotno železniško čuvajnico, s svojim odrešenjaškim „hajlom“.

Na Dunaj je prispel vlak, ki je vozil po državni železnici Belokranjce, Ljubljance in Kočevce, v četrtek po 21urni vožnji okrog 7 ure zjutraj, dočim so prispeli Gorenjci z vlakom južne železnice nekoliko pred poldnevom. Vsi udeležniki so se s kolodvora odpeljali v „Prater“, kjer se jih je nastanilo v „Rotundi“ in bližnjih barakah. Za ležišča ni bilo ravno najboljše preskrbljeno. Hrano so imeli vsi udeležniki skupno v Svobodovih restavracijskih prostorih v „Pratru“. V četrtek popoldne je bila napovedana glavna skušnja ob 3. popoldne, po kateri si je večina udeležnikov šla ogledat bližnje okraje mesta, po katerem je bilo videti že vse polno udeležnikov iz drugih dežel v njihovih slikovitih narodnih nošah, posebno veliko pa Poljakov s konfederatkami, okrašenimi s pavovim perjem, na glavi in belimi plašči, ter Tirolcev.

Pot, po kateri se je imel pomikati sprevod, je bila sledeča: iz „Pratra“ preko pratske „Zvezde“, Pratske ceste, Aspernskega mosta na „Ring“ in ob donavskem kanalu do Ferdinandovega mosta in po Taborski cesti ter potem nazaj v Prater do Rotunde. Ob celem „Ringu“ in Franc Josipovem nabrežju so bile postavljene tribune za gledalce. Pred cesarskim dvorom je bila pripravljena tribuna za cesarja, štirje visoki obeliski, v sredi njih pa cesarski paviljon, katerega streho je tvorila velikanska pozlačena krona. Na obeh straneh cesarske tribune sta bila slavaloka, katerih vrhove so krasili velikanski srednjeveški vitezi na konjih. Vsa ta dela so se dovršila šele proti jutru pred sporedom. Hiše ob poti, po kateri je šel sprevod, so bile okrašene, in čez noč je tudi splezal nekdo na visoki stolp sv. Štefana ter na vrhu razvil cesarsko zastavo.

Ob petih zjutraj so morali biti udeležniki spreveda že na svojih mestih. Ob šestih zjutraj bi se bil moral začeti pomikati sprevod iz Pratra, ali stvar se je nekoliko zakasnila, ker je ljudstvo, ogorčeno, da se je vzlic temu, da je bilo treba plačati vstopnine v Prater 1 K, in ko je ljudstvo čakalo že ure in ure, pred občinstvo stopila cela vrsta vojaštva, v svoji razburjenosti prodrla kordon. Nekako ob pol 7. se je začel sprevod pomikati naprej.

Razdeliti se da sprevod v tri glavne oddelke: zgodovinski, dunajski in kronovinski.

Na čelu spreveda so jahali reditelji in stražniki. Nato so prišli tudi na konjih nosilci zastav kronovin in večjih mest avstrijskih, ter otroci s cveticami in venci.

Zgodovinski oddelek je imel 19 skupin, ki so predstavljale zgodovinske dogodke od 13. pa do preteklega stoletja.

Prva skupina je predstavljala cesarja Rudolfa I. Habsburškega z njegovim vojnim spremstvom. V sprevodu so sodelovali večinoma sami plemenitaši, katerih pradedje so bili Rudolfovi sovrstniki. II. Dunajski

meščani gredo za časa cesarja Albrehta oblegat grad roparskega viteza. V tej skupini so zbuiali največjo pozornost stari metalni stroji, s katerimi so metali težke kamenitne krogle v obzidje in z gorečo smolo napolnjene lonce. III. Rudolf IV. se vrača po položitvi temeljnega kamena sedanje cerkve svetega Štefana v sijajnem spremstvu v svoj dvorec. Zelo lep je bil v tej skupini model cerkve sv. Štefana z dvema stolpoma, katerih je dozidan samo eden. IV. Za časa cesarja Friderika III. Vitezi jahajo k viteškim igram. Ščitonošci jim nosijo ščite in sulice. Predstavljalci so bili sami visoki plemenitaši. V. Poroka vnukov cesarja Maksimilijana I. Nevesti Ana Ogrska in Marija Avstrijska stari 12. oz. 10. let. Poleg cesarja sta v sprevodu Vladislav, kralj češki in ogrski, in Žiga kralj poljski. Ta skupina je bila ena najlepših. VI. Prvo obleganje Dunaja po Turkih (1. 1529). VII. Vojaštvo koncem 16. stoletja. Velikanski topovi so tu vzbujali največ pozornosti. VIII. Tridesetletna vojska, vojaštvo iz tega časa. IX. Drugo obleganje Dunaja po Turkih (1. 1883.). V skupini so zmagovalci Turkov, med njimi tudi poljski kralj Sobieski. X. Princ Evgen in njegovo vojaštvo (18. stoletje), v katerem je več še dandanes obstoječih polkov. XI. Izza časa cesarice Marije Terezije razne slovesnosti. XII. Vojaštvo izza časa sedemletne vojske (1756—63), med njimi general Lavdon in drugi vojskovodje. XIII. Izza časa cesarja Jožefa II., veselice ob času žetve in trgatve. XIV. Vojaštvo izza časa francoskih vojen. XV. Nadvojvoda Karol v spremstvu svojih generalov in vojakov. XVI. Tirolski „landsturm“ iz l. 1809, ko so se Tirolci pod Andrejem Hoferjem borili proti Francozom in Bavarcem. Orožje obstoji večinoma iz kosâ, naravnost nasajenih na kosiščih. XVII. Korzo v Pratru ob času dunajskega kongresa (1. 1815.). XVIII. Poulično življenje na Dunaju v l. 1830—40. Zelo zanimivi so bili tu razni vozovi in kočije iz tega časa, posebno pa star poštni voz. XIX. Maršal Radecki in njegovo vojaštvo. Grofa Radeckega je predstavljal njegov pravnuk. Zastopani so bili najboljši polki iz tedanjih laških vojen.

Drugi oddelek so tvorile dunajske zadrage s svojimi zastavami.

Tretji oddelek je bil po našem mnenju najboljši. Ker se Čehi niso udeležili spreveda, so bili navzoči iz Češke samo Nemci. Lepa skupina, v kateri so posebno ženske, katerih noša je precej podobna naši gorenjski, vzbujale veliko pozornost. Seveda se je tej in tudi vsem drugim nemškimi skupinam burno ploskalo, dočim slovanske skupine niso bile tako sprejete, a vendar se je tudi njim prav krepko aplavdiralo. Dalmatinci so v svoji bogati narodni noši in s svojimi krepkimi postavami navdušili gledalce. Zelo močno je bila zastopana poljska Galicija. Moški so bili večinoma vsi na konjih. Naravnost prekrasen pa je bil voz z ženitovanjskim parom. Nato so prišli Nižjeavstrijci, Gornjeavstrijci in Solnogradčani. V vsaki teh skupin je bilo po eno kmetsko ženitovanje. Štajerci in Korošci (Slovencev ni bilo) so večinoma predstavljali lovce in strelska društva.

Kranjska skupina, močna nad 700 ljudi, 40 konj in 10 voz je bila ena najlepših. Mnogobrojne slovenske zastave, še bolj pa krepki živio-klici so jo naznanjali že od daleč. Trobilci so trobili narodne, pa tudi naš „Najprej“, potem so prišli zastavonošci na konjih, za njimi pa belokranjski „zeleni Jür“, kateremu je sledila belokranjska svatba. Posebno pozornost je poleg gorenjske svatbe vzbujal „Zlatorog“ z lovsko skupino in pa ribiči s svojim orodjem in velikim sulcem na harpuni. Zadnji v kranjski skupini so bili Kočevci, ki so se tudi tu odlikovali s svojim hajljanjem.

Nato so še sledile dežele: Šlezija, Bukovina, Moravska (nemška), Primorci, slovenski, hrvaški in italijanski, Furlani; neki talijanski veslaški klub ali kaj je imel uniforme, ki so po kroju popolnoma podobne italijanski vojaški uniformi. Spored so zaključili Tirolci, pri katerih so vzbujale največ zanimanja stare strelske zastave, med njimi tudi zastava Andreja Hoferja.

Spreveda se je udeležilo okrog 12.000 oseb in ker je bilo med posameznimi skupinami precej presledka, je lahko pojmiti, da se je sprevod raztegnil precej na dolgo in da je trpelo skoraj štiri ure, predno je prišel mimo gledalcev.

Okrog 10. ure je prišel cesar iz cesarskega dvorca. Ko je prišel na tribuno, ga je pozdravil častni predsednik odbora za slavnostni sprevod, grof Wileczek, in predsednik dr. Klotzberg. Potem je cesar nad tri ure nepretrgoma stoji gledal sprevod ter se je zahvaljeval za burne pozdrave posameznih skupin. Ko je bil sprevod končan, so pevci zapeli pred cesarjem in dunajski župan dr. Lueger je zaključil slavnost z nagovorom na cesarja, ki se je zahvalil vsem udeležnikom, nakar so zapeli po vseh cerkvah zvonovi. Ko je bilo pred cesarsko tribuno že zdavnaj vse končano, se je sprevod še pomikal po Ringu, nabrežju in Taborski cesti. Šele okrog štirih popoldne je dospel konec spreveda v Prater, kjer se je sprevod razšel.

Velikansko je bilo število gledalcev, ki so prišli od blizu in daleč, da vidijo to redko slavnost. Bilo jih je gotovo do 400.000, ako ne več. Vzlic temu se je dogodilo primeroma le zelo malo nesreč. Reševalnemu društvu je bilo posredovati le v 280 slučajih in še tu večinoma lahkkih. Koliko znašajo stroški za celo prireditve, še ni mogoče dognati. Pravijo, da je slavnostni odbor že samo za tesarje, ki so napravljali tribune in druge enake naprave, dovolil 1.200.000 K. Koliki bodo potem šele drugi stroški za nabavo oblek in drugih priprav! Vsekako pa se more reči, da je bil sprevod vreden velikanskih stroškov, in če ne bi bilo drugega, z njim se je dostojno proslavilo šestdesetletnico našega blagega cesarja. Da pa bo imel ta sprevod tudi še drugih, za dežele, ki so se ga udeležile, gotovo dobrih posledic, ni dvomiti, in prepričani smo, da se je v marsikaterem gledalcu vzbudila želja, ogledati si kraj, v katerih živi ljudstvo, ki je poslalo take udeležnike k slavnostnemu sprevodu, kakor jih je n. pr. naša Kranjska. Pa šel si bo ogledat naše kraje marsikdo, kateri jih še ni videl, in tedaj bo tudi naše ljudstvo imelo koristi od udeležbe pri slavnostnem sprevodu na Dunaju. Pokaži ljudem, kaj jim moreš nuditi, in prišli bodo k tebi: to je Kranjska storila in sme gotovo tudi upati na uspeh, kajti s ponosom smemo reči, da se je Kranjska odlikovala med drugimi.

Dunajski listi se vsi prav pohvalno izražajo o kranjski skupini v slavnostnem sprevodu. Posebno ugajala je Dunajčanom narodna noša Belokranjcev. Med drugimi piše n. pr. „Neues Wiener Tagblatt“: „Kmet-ski sprevod — koliko izvirnosti je v njem... Vse v snežnobelih oblekah, in čim več vidiš te beline, tem manj preprosta se zdi, tem bolj ugaja ta ljubi prizor“. Ta list je že v petek zvečer prinesel obširno poročilo o sprevodu. Sploh pa so vsi dunajski listi napolnili svoje predale skoraj izključno s takimi poročili. Zelo značilno je poročilo v „Grazer Tagblattu“, ki sedaj na vse pretege hvali prireditve, sedaj pa zopet ravno tako graja. O kranjski skupini n. pr. piše: „Pestrobojno sliko kranjske skupine s starodavnimi narodnimi nošami, posebno pa lovski sprevod z motivi iz pravljice o „Zlatorogu“, kakor tudi belokranjskega „vojvodo“ (Herzog) — najbrž pomota, mislilo se je gotovo „zelenega Jurja“ (Georg), ali pa svatovski sprevod, — je občinstvo sprejelo z navdušenjem“. Nato še pohvali hajlajoče Kočevce.

Trgovsko-obrtni glasnik.

Zveza avstrijskih delodajalcev na delu.

Koncem zadnjega članka „boj med delodajalci in delojemalci“ smo omenili, da je ravno sedaj zveza avstrijskih delodajalcev vpeljala veliko akcijo po vsej monarhiji. Osrednji odbor, kateri ima svoj sedež na Dunaju, razpošilja vsem obrtnim organizacijam in korporacijam, pa tudi posameznim delodajalcem poziv, da podpišejo priloženo peticijo in jo vrnejo osrednjemu

odboru zveze avstrijskih delodajalcev. Peticije se bodo v gotovem času izročile državnemu zboru, obenem pa tudi ekselencam ministrskemu predsedniku, justičnemu, trgovskemu in ministru za notranje zadeve. Peticija poudarja, da je treba in je zadnji čas, da se ustvari postava štrajka, oziroma da se popolni društveni zakon iz l. 1870.

V peticiji je poudarjeno, da je že 21. aprila 1906 in 12. julija 1906 zveza avstrijskih delodajalcev, izročila peticijo ministrstvu notranjih zadev, justičnemu in trgovskemu ministru, s katero se je na podlagi statističnih podatkov dokazalo, da združevalni zakon iz l. 1870 ne zadošča današnjim razmeram. Delodajalci v svojem poklicu, pa tudi delavstvo, katero bi rado delalo, pri nastalih štrajkih mora dobiti zaslonbo proti terorizmu in zaletovanju delavstva, ki stoji pod vodstvom socijalno-demokratske stranke. Iz obeh sejnih zapisnikov, poslanske pa tudi gosposke zbornice, se je dokazalo, da se je pri sklepanju postave z dne 7. aprila 1907 in v tem smislu mislilo postaviti, kakor se jo danes izvršuje, oziroma prakticira. Namen postavodaje je bil, dovoliti združevanje, da se delavstvo pripori boljše plače in sploh zboljšajo delavske razmere. Postavodajalec gotovo ni imel namena, da naj bi namesto pravice stopila brezmejna sila in terorizem proti tistim, ki bi radi delali. Razmerje med delodajalci in delojemalci se pa, odkar sta se ti dve peticije izročili ministrstvu, ni čisto nič zboljšalo, tako da kar je navedenega v zgoraj omenjenih peticijah, zadostuje in ni treba še nadaljnega dokazovanja.

Danes se v Avstriji dobi komaj kak delodajalec, bodi si od najmanjšega mojstra do največjega industrijskega podjetja, da bi že ne občutil sile in terorizma delavcev, ki so organizirani pod socijalno-demokratskim vodstvom. Razmere so nastale take, da je nemogoč mirni razvoj obrta in industrije. Nastala je negotovost v obratu, vsaka pametna kalkulacija in pa izvršitev pogodbe je skoraj nemogoča.

Peticija z dne 21. aprila 1906. in 12. julija 1906. se ni izročila samo imenom zveze avstrijskih delodajalcev, marveč je peticijo podpisalo kakih 800 izven zveze avstrijskih delodajalcev obstoječih podjetij. Nadalje je pa peticije podpisalo tudi čez 5000 obrtnikov in čez 200 obrtnih zadrug. Peticija nadalje prosi, naj državni zbor, kakor hitro mogoče, spremeni in spopolni postavo z dne 7. aprila 1870.

Zveza avstrijskih delodajalcev pa ne bo predložila in ne prosi samo merodajnih krogov, zlasti državnega zbora, s peticijo, naj se postava z dne 7. aprila 1870. spremeni in spopolni marveč zveza avstrijskih delodajalcev, bo k peticiji pridžala kar načrt te postave, oziroma načrt, kako naj se postava izpremeni, oziroma popolni. V načrtu se poudarja (§ 2), da dogovor med delodajalci, da obrati prenehajo in se delavstvo odpusti, v svrhu cenejših delavskih plač in sploh delavskega razmerja pravno ne velja. Ravno tako pa pravno ne velja, ako se delojemalci dogovorijo in ustavijo delo v svrhu dosege večjih plač oziroma predrugačevanja delavskega razmerja.

V § 3. pa pravi načrt postave: kdor se ne drži določb, izraženih v § 2. to pa naj si bo delodajalec ali delojemalec, posebno pa če žuga s poškodbo telesa in časti, tudi ako komu žuga škodo narediti na njegovi zasebni lasti, na njegovi pridobitini, ali če hujska k bojkotu, se kaznuje, v kolikor njegovo dejanje ne spada pod ožjete določbe kazenskega zakona v ječo 14 dni do 3 mesecev.

V § 4. je določeno, da delavci ne smejo postavljati štrajkovskih straž pri obratih in delavnicah, kakor tudi ovirati tistih delavcev, ki hočejo in so voljni delati, oziroma se stavki niso pridružili. Vse to velja kot žuganje in velja kot prestopok v smislu § 3. in se kaznuje ravno z isto kaznijo.

§ 5. določa, da se ne sme vstopiti ali obkrožiti tujih stanovanj, delavnic, obratov, stavbišč, in skladišč, v svrhu zabranitve izvrševanja poklica delodajalcev, ali pa delojemalcev. Tudi to dejanje je kaznjivo.

Nadaljni paragrafi določajo, da se mora od obeh strani, bodisi od delodajalcev, bodisi od delojemalcev držati natančno pogodbo, kakor zahteva zakon. Pri obratih kakor železnici, pošti, telegrafu telefonu, kakor tudi javnemu prometu službečih napravah, kakor plinske centralah razsvetljave, elektrike, je dogovor, da se skupno ustavi delo prepovedano. Vse osebe, katere se takega razgovora udeležijo, se kaznujejo. Voditelji takih pogovorov pa se kaznujejo do 3000 kron, oziroma treh mesecev ječe.

Načrt tudi določa da naj so v slučaju kaknega štrajka v kakem mestu, ali okraju, vsi javni shodi na prostem, kakor tudi zbiranje v gruča, bodo si na cestah ali javnih trgih strogo predovedana. Zadnji, § 11. določa, da se naj vsak tisti, strogo kaznuje, ki poskuša žugat ali žuga s štrajkom odpusti, kak uradnik ali delavec, ali pa da zahteva, da se kdo sprejme.

V kratkih potezih smo načrtali načrt zakona v obrambo raznih obratov in tistih delavcev, ki niso

voljni štrajkati, kadar se poljubi raznim socijalno-demokratskim voditeljem. Postava je precej stroga, vendar se razvidi, da ima zveza avstrijskih delodajalcev precej skušenj in da je na delu. Tudi mi smo tega mnenja, da je treba obrambe obrtu in industriji, kajti v sedanjih razmerah je hitri razvoj in napredek obrta in industrije nemogoč. Veliko obratov je, ki ne zasluži toliko, da bi zadovoljili pretiranim zahtevam. Treba je merodajnim krogom na vsak način misliti, kako v življenje spraviti korporacijo, v kateri bodeta zastopana oba sloja, to sta delodajalec in delojemalec. Zadnji naj stori svojo dolžnost, potem je tudi sigurno da bo našel na vseh straneh zagovornike, in slab delodajalec tisti, ki ne plača svojega delavca, kakor zasluži. So pa tudi nekateri delojemalci, ki se ne brigajo veliko, in so samo pri delu, da jim mine — čas. Kaže se pa že danes da je pridni delojemalec iskan in za delo, ako hoče, pri enem delodajalcu ostati, — preskrbljen. Saj so pa tudi vedno tisti delavci, ki so najmanj sposobni za kako delo, ali pa so se ga slabše naučili, vedno največji socijalno-demokratski — kričači.

Domače vesti.

Kranjski deželni zbor je sklican na 19. t. m. k dvodnevni zasedanju. Baval se bo edino le z volilno reformo, po katere sprejetju se razpišejo dopolnilne deželnozbornske volitve. — Radovedni smo, ali bo najnarodnejši in najnaprednejši deželni poslanec dr. Janko Vilfan, s priimkom — izdajalec slovenskih narodnih koristi, imel toliko korajžje, da bo prišel v deželni zbor.

Z najverodostojnejšega vira se nam poroča, da sloni v zadnji številki našega lista priobčena vest o „nedelavnosti“ enega, oziroma dveh članov deželnega odbora na napačni informaciji. Poroča se nam, da se članom deželnega odbora ne more nikakor očitati nedelavnosti, temveč da vsi redno izvršujejo svoje dolžnosti. S tem torej radovoljno popravljamo svojo, na napačno informacijo se osnivačo zmoto s pripombo, da imajo deželni odborniki za občevarje s strankami določeno po eno uro na dan in da jih je ob tem času dobiti v njihovih uradnih prostorih. Glede na službeni čas slug deželnega odbora pa vendarle še nismo na čistem in bomo v kratkem posvetili tej zadevi nekaj vrstic.

Slovensko gledališče v Ljubljani je dobilo ravnatelja v osebi g. Frana Govekarja. Za to službo sta se potegovala dva socialna demokrata, gg. sodruga Etbin Kristan in Ivan Cankar. Kakor se nam vse zdi, so se hoteli socialni demokrati iznebiti svojega dolgoletnega voditelja Kristana, in nasprotno Kristan socialnih demokratov, to pa zato, ker začenja Kristanu rasti drug vodja čez glavo, namreč Petrič. Cankar bi bil potem prevzel uredništvo „Rdečega Praporja“. Tako pa je šlo vse to pestrobojno upanje po vodi: Kristan ostane urednik „Rdečega Praporja“, Cankar pa gre v Trst za urednika „Delavskega Lista“, Govekar pa je ravnatelj slovenskega gledališča v Ljubljani. Kako se bodo razmere pri slovenskem gledališču razvile v prihodnosti, bi se dalo že nekako sklepati po ravnateljevi osebi, katerega gledališko delovanje je znano iz preteklih časov, a počakati hočemo, da vidimo in se prepričamo, ali se bo bolje obnesel ravnatelj ali intendant. Upamo pa, da bo novi ravnatelj upošteval one nasvete, katere smo podali tedaj še bodočemu ravnatelju v našem listu in od katerih izvršitve pričakujemo boljše bodočnosti slovenskemu gledališču v Ljubljani. Vsekako pa: objektivnost in nepristranost! Gledališče je deželno, torej vsem slojem prebivalstva enake pravice! Ako se bo novi ravnatelj držal tega načela, nas ne bo našel med svojimi starimi in novimi nasprotniki!

Za nemškutarstvo na Koroškem si je Kranjsko osrednje čebelarstvo steklo velikanske zasluge. Nemški nacionalci so si namreč izmislili nove limanice, na katere naj bi se lovili slovenski kmetje. Začeli so namreč ustanavljati čebelarska društva. Kakor je kmetijska družba na Koroškem le agitacijsko sredstvo nemških nacionalcev, so enako tudi ta čebelarska društva, za katere so celo nastavili kot potovalnega učitelja zagrizenega nemškutarja učitelja Martinjaka, ker je rojen Slovenec, zna dobro slovenski in tako tem ložje lovi slovenske kmete na nemškonacionalni lim. Ta Martinjak, ki ima na svoji duši že lepo število slovenskih janičarjev, se je obrnil na osrednje slovensko čebelarstvo društvo, ki mu je prepustilo 300 izvodov „Slovenskega čebelarja“ po 1 K za slovenske člane koroškega, seveda nemškega čebelarskega društva na razpolago, da bo tem lažje lovil slovenske kmete. Ko bo pristopilo dovolj slovenskih članov, bo Martinjak kmalu odpovedal „Slovenskega čebelarja“ in začel izdajati lastni časopis, ki bo prava zanka za koroške slovenske kmete. Tako pač pomaga „Slovensko čebelarstvo društvo“ s svojim slovenskim časopisjem ponemčevati koroške Slovence!

V Kranju se je ustanovilo zadnji pondeljek društvo za otroško varstvo. Pristopilo je doslej 119 rednih

članov in 5 ustanovnikov. V odbor so bili izvoljeni gg.: dekan Koblar, župnik Šarec, R. Marencič, svetnik Pogachnik, adjunkt dr. Treo, M. Pirnat in F. Omersa st., za namestnika pa gg. V. Rus in smleski župan Burger. Sklenilo se je delovati za društvo s tiskom in predavanji in razni govorniki so navajali najnujnejše potrebe, tako n. pr. boj proti pijančevanju in nenravnosti mladine in zoper prezgodnjo porabo mladih delavcev pri obrti in zlasti v tovarnah, kar se žal dogaja tudi v Trzinu in Kranju.

Ob Kokri pri Kranju je našel ta teden v pečeh obešenca neki gospod, ko je lovil ribe. Kar je storil žalostno smrt, je preteklo že več časa. Vsega razjede-nega so prepeljali v mrtvašnico na Primskovem, kjer je pa moral čakati do sobote slavne birokracije, ki je dognala, da ga ni več poznati. Morda bi se dali taki slučaji vendarle hitreje rešiti!

Peti razred na dekliški šoli v Kranju ni več dovoljen od dež. šolskega sveta, menda zato ne, ker se boje, da bi morala učiteljica, ki bo poučevala na njem, sestrdati vsled sijajne plače, ki jo dobiva od mesta. Tako si vsaj misli neki hudomušnež.

Prometno društvo v Kranju je nastalo iz prejšnjega olupševalnega društva. Ali kakor kažejo že prva poročila, ni pričakovati pravega uspeha. Na oklic za letovišnike se meščanstvo sploh ni odzvalo in tudi prispevki za Cofišče ne zadostujejo. Morda vendarle izprevidijo tisti, ki komandirajo društvo, da je mogoče ustvariti kaj dobrega in trajnega samo, če ni društvo strankarsko. Upamo, da jim to spoznanje ne pride šele takrat, ko bo društvo že umrlo.

Za Ljudski dom v Kranju so začeli delavci kopati temelj. Stal bo nasproti farni cerkvi na sedanjem farovškem vrtu, kjer je znamenje. Mesto je odstopilo zastoj nekaj sveta, da se izravna stavbena črta, kar je gotovo prav, ker bo stavba mestu v kras. V Domu bo velika dvorana za približno 500 oseb, prostori hranilnice in posojilnice in eno stanovanje. Dvorana bo gotova do jeseni, drugo pa pride do zime tudi pod streho. Upamo, da se razvije v novem domu složno živahno društveno življenje v prosepah dobri stvari. Bog daj srečo!

Iz Tržiča. Kako naj se praznuje dan otvoritve železnice tržičke? — Nemci se prav pridno pripravljajo nato, da bi tudi ta dan pokazali, da je Tržič nemški in da bi tudi železnica bila takoj prvi dan sprejeta popolnoma nemško, da bi ji dali popolno nemško lice. A ne sme biti tako. Tudi Slovenci naj ne držijo križem rok in naj glede na to, da se pokaže, ko prisopiha vlak, da živi večinoma Slovenec tukaj, zaplapola slovenska trobojnica v znamenje, da bivajo tu Slovenci, akoravno skoro ob meji Korotana. Nova železnica pa naj pripelje v naš trg večjo slovo v narodnosti, ne pa sovraštva, ker ako pojde tako naprej, kot sedaj, se hajlovci popolnoma lahko smeji v pesti.

Tržič. Telovadni odsek katoliškega društva sv. Jožfa je napravil binkoštni ponedeljek izlet v Križe, ker se je tudi tam ta dan zbralo veliko število fantov, da si ustanove telovadni odsek. Lepo je bilo gledati fante telovadce, ko so korakali po trgu v lepih uniformah v prijazno vas Križe. Tam jim je govoril brat Podlesnik iz Ljubljane o pomenu teh društev. Govoril je tudi deželni poslanec Zabret o sedanjem položaju deželnega zbora. Pozdravil je tudi kriške fante brat telovadnega odseka iz Tržiča z nekako sledečimi besedami: „Spoštovani zborovalci, mili nam bratje! Z veseljem smo tudi mi tržički telovadci pohiteli na vaše današnje zborovanje, tem bolj pa, ker ste naši najbližji sosedje. Žal nam ni, ker smo prišli. Razvema se mi duša, ko se mi obrača pogled po novih čvrstih in kremenitih vrstah mladih in nadebudnih boriteljev za telovadne uspehe, in vsi ti lepi uspehi naših ljubljanskih, šentvidskih in drugih dosedaj delujočih telovadnih odsekov kršč. soc. zveze so nam poročstvo, da bo imela naša stvar prihodnost. Pogum bodi naš pobratim, neustrašenost in vstrajnost naši sestrji, ki naj nas bodrijo na začrtani poti. Te naše male čete bodo in morajo vzrasti v močno armado, armado, ki bo čuvala in branila verske in narodne svetinje milega nam slovenskega naroda. V to pomozi Bog! Živel pogum, živila vstrajnost! Nazdar!“ Zatem je sledila prosta zabava.

Iz Kamnika. Naši liberalni prvaki imajo na dnevnem redu rekord za prvenstvo v političnih, gospodarskih, narodnih in — prostaških vprašanjih. Vse kaže, da bode v prvih treh vprašanjih liberalstvo propadlo; v zadnjem pa bodo dobili liberalci po vrsti prva darila. Kakšna bodo ta darila, videlo se bo prav kmalu — primerna bodo svoje vrste junakom. Zastopnik občine utemeljuje pri občinski seji pritožbo na državno sodišče, češ, da bode za mesto dosti boljše, ako se politično izloči okolica od mesta. V svoji posledici meri pritožba na to, da se šolska občina omeji samo na mestno okrožje. Ugovore pristavev S. L. S. je župan kratko zavrnil in smatral „inferiornim“, zato je pri svojih backih našel popolno soglasje. To pa mu bo zopet malo pomagalo, ker je izvedel vže od avtorizirane strani, da je sklep liberalne večine „inferioren“, ker ni po zakonu utemeljen. Pri drugi občinski seji predlaga neka napredna oseba,

ki krije in predstavlja svojo narodnost z imenom najpriljubnejše narodne jedi, naj se podeli gostilniška koncesija v večjem obsegu nemškemu prosilcu. Pristas S. L. S. je predlog pobijal z narodnega stališča, a liberalci so glasovali za predlog kot en mož. Danes pa imajo isti nalogo iskati zlikovca, ki je pokvaril narodni madež na nemški hiši, nasproti lastniku madeža pa nima občina nikakega orožja. Dravarjev Johan je še vedno v zavesti posestovanja privilegijev kozaske knute in internacionalne vzgoje. Isto zastopa pri ofiциlnih in neoficiјlnih nastopih kot mestni, recte županov svetovalec in spe, ali kot korporacijski podnačelnik. Sedaj študira ruski absolutizem in rejo hrvaških buš in španskih merinovk. Prvo bo prakticiral kot bodoči župan, drugo kot sekvester korporacije ali pooblaščenec bistriskega lova, kadar bo s svojo aristokratsko vpljdnostjo dosegel kapitulacijo svojih kolegov. To se mu pri njegovi čifutsko-kramarski politiki utegne posrečiti, nikakor pa ne pri nasprotnikih. Odkar si je dovolil za argument uničevanja nasprotnikov, vlačiti mrljice za svoje dokaze, odleja ga smatramo političnim hijenam. Dober tek, liberalci. Cestitamo vam na prostaštvu!

Iz Postojne. Postojnska generoziteta in požrtvovalnost in tudi blagohotnost nasproti obiskovalcem jame slavila je zopet triumfe na binkoštni ponedeljek. Krčmar v jami je prodajal pol litra senožeške pive po dvajset novčičev ali štirideset vinarjev, torej z dobičkom po 150%. Če ni to dober zaslužek, potem tudi ni dober zaslužek, če se prodaja porcija salame po 70 vinarjev, porcija šunke 90 vin. in zrezek s salato 1 K 60 vin., kakor je zopet drug krčmar zahteval za gori imenovane jedi. — Enaka generoziteta se je pokazala dva ali tri dni pred binkoštimi. Prišli so tamburaši iz Petrinje in so pridno in lepo svirali v restavraciji g. Garzarolli-ja. Seveda so si gostje naročevali, kaj naj igrajo. Ko so pa tamburaši sešteli zaslužek, prišlo je na vsakega po 90 novčičev. V Senožeah je naprimer prišlo na vsakega istih tamburašev po 10 kron na eden večer. Živela postojnska radodarnost!

Veselica v postojnski jami Ne bi bili pričakovali, da bo na binkoštni ponedeljek prišlo toliko ljudi občudovati našo jamo. Saj smo navajeni, da nam jih dež vselej veliko odvrne. Letos pa lahko rečemo, da jih je bilo do 6000, dasiravno vreme ni bilo ravno prikupljivo. Upamo, da jim pa tudi ni bilo žal. Smemo reči, da se nobeno leto ni storilo toliko za zabavo v jami, kakor to leto. Zato gre hvala jamski komisiji, predvsem njenemu načelniku. Razsvetljava je bila krasna. Tu

vidimo, da so tudi domačini zmožni več storiti, kakor tujec, ki je pa pri vsem tem še drag in predrzen. Kdor je pa okrasil s tolikimi lučicami most čez Pivko, on gotovo zasluži naše popolno priznanje. Na plesišču je bilo vse krasno vrejeno. Domača in mornariška godba sta igrali neumorno, igrali ste tudi slovanske skladbe, kar je občinstvo glasno odobravalo. Posebno je ugajala vojaška mornariška godba, katero je jamska komisija naročila iz Pulja. Vsak je rekel, da tako preciznega igranja ni še kmalu čul. Da mlado ljudstvo pri taki godbi ni moglo mirovati, si lahko mislimo. Dobro je bilo preskrbljeno tudi za lačne in žejne. Zmanjkalo je piva in mrzlih jedil. Zato si je pa marsikdo šel pohladiti jezico k takozvani komediji, kjer je lahko streljal v tarčo, in če mu je bolj ugajalo, metal je lahko obročke na nože. Posebno mnogo se je občinstvo trudilo v jamski pošti. Napisalo se je več vreč razglednic, ki so potem romale po svetu in sedaj kažejo okolu, kako krasna je postojnska jama in kako izvrstno je bilo razpoloženje ta dan. Seveda je ljudska masa hotela s plesišča naprej, da vidi še novih krasot. Pa kakor nalašč, ravno na kalvariji, čula se je zopet godba, tista mila, sladkodoneča godba, katero hočeš-nočeš moraš poslušati. Tamburaši iz Lozic pri Vipavi so izvajali te nežne glasove s svojimi, s slovenskimi trakovi okrašenimi tamburicami. Vse jih je hvalilo in postajalo pri njih. Pa treba je bilo iti naprej, ker šesta ura je že blizu. Še malo se zadrži na plesišču, potem pa domov. O, ne se! Na vrtu hotela „pri Kroni“, tu se igra mornariška godba, igra še lepše, ker je ne moti šum, igra domače melodije. Zadnje trenutke se počaka še tu, in ko bi ne silil domov vlak s svojo neizprosno, še bi se počakalo, še bi se poslušalo. Tako je minil v Postojni binkoštni ponedeljek, v veselje vsem, tujcem in domačinom.

Ženski vestnik.

Za enakopravnost ženstva se v lepem podlistku zavzema g. dr. Fr. Derganc („Slovenec“ z dne 5. jun. t. l.). Bog daj še mnogo slovenskim možem tako spoznanje!

Prva profesorica Dalmatinka. Gdč. Jelka Perić iz Stona na polotoku Pelješca je 1. t. m. položila profesorsko skušnjo iz zgodovine in zemljepisja na češkem vseučilišču v Pragi.

Skupni pouk v Draždanih. Ob početku novega leta v mesecu aprilu t. l. je bila v kralj-Jurjevo gimnazijo v Draždanih sprejeta prva ženska učenka.

Za šolske predsednike morejo biti imenovane tudi ženske po novem naučnem zakonu alžasko-lo-trinškem.

Deset potovalnih ustanov za ženske v znesku po 6000 frankov je določilo vseučilišče v Parizu. Ustanove se podelje dijakinjam za potovanja v Nemčijo, Anglijo, Norveško in v Združene države severo-ameriške v svrhu, da prouče tamošnje vzgojevalne razmere.

Rektorke ljudskih šol. Šolska deputacija mesta Berlin je sklenila, da naj bodo rektorska mesta na ljudskih šolah odprta tudi ženskemu učitelstvu. Radi tega se bo pred vsem naprosilo pokrajinski šolski kolegij za dopustitev žensk k rektorskim izkušnjam; najbrže pa bo k temu potreben poseben ministerijalen odlok.

Jednakopravnost za občinske volitve so dosegle ženske na Danskem. Po zakonu, ki ga je pravkar potrdil kralj, imajo občinsko volilno pravico vsi državljani brez razlike spola, ki imajo vsaj 800 kron letnih dohodkov, bivajo eno leto v istem kraju in so nad 25 let stari.

Veliko hranilno vrednost mleka se vse premalo ceni. To dokazuje statistika, glasom katere pride v velikih mestih komaj 1/4 lit. mleka na dan in osebo. In vendar je hranilna vrednost mleka mnogo višja nego mesna in vsebuje vse tvarine, ki so za snovanje človeškega telesa potrebne. Zato je mleko cenejša hrana nego meso, pa tudi v vsakem oziru zdravejša, zlasti za otroke in slabotne osebe.

Kako se otroka odvadi jecljanja. V prilogi „Grazer Volksblatt-a“ („Freuen Zeitung“) je sledeči nasvet. Otroka naj se navadi, da pri čitanju in govorjenju vsako besedo pričinja s samoglasnikom „u“ n. pr.: „u“ škranček „u“ veselo „u“ žvrgoli. „U“ prosim „u“ kruha. Po treh mesecih se otrok vsled olajšane izgovarjave odvadi jecljanja ter odslej lahko „u“ opusti. Poskusite — nevarno to sredstvo ni in drago tudi ne.

Miši se preženo iz stanovanja, ako se v mišje luknje položi volnene s karbolno kislino namočene cunjice ter se luknje še zamaše s papirjem. To se par dni ponavlja, nakar se luknje dobro zamaše z gipsom. Miši potem ne bomo z lepa videli zopet v stanovanju, ker jih je pregnal zoprni jim duh po karbolu.

Svojo delikatesno trgovino

vedno svežo praško in domačo šunko ter druge mesnine, surovo maslo i. t. d.

priporoča

3-3

M. RAVTAR

Jurčičev trg, Ljubljana.

Ustanovljeno 1842.

Telefon šte. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna:

Delavnica:

Miklošičeva cesta 6
nasproti hotela „Union“.

Igriške ulice 6
Ljubljana.

52-3

Prva dolenska izdelovalnica lončenih peči in štedilnikov

J. V. APPE

v Kandiji pri Novem mestu

priporoča častiti duhovščini in slavnemu občinstvu svojo izdelovalnico in zalogo

15-1

lončenih peči od preprostih do naj-finejših

iz bele ilovice, različnih barv.

Ilovica je na c. kr. tehničnem obrtnem muzeju na Dunaju preiskana in priznana kot najtrpežnejša ob vsaki premembi ognja, tako da lahko tekmuje z vsemi enakimi izdelki kranjske dežele v trpežnosti.

Spričevala so na razpolago. Za izdelke se jamči.

Postavljanje in popravila se izvršujejo točno in solidno po kolikor možno nizkih cenah.

„Angleško skladišče oblek“

O. BERNATOVICH

v Ljubljani, Mestni trg šte. 5.

Moška obleka od 4 gl. naprej.

Deška obleka od 2 „ „

Otroška obleka od 1 „ „

25-2

Ivan Kregar

pasar in izdelovatelj cerkvenega orodja
in posode

se priporoča veleč. cerkvenim pred-
stojništvom in slavnemu občinstvu
v obilna naročila vseh v njegovo
stroko spadajočih del, katera iz-
vršuje najtočnejše in najsolidnejše.
Prevzema tudi popravila.

Delavnica v lastni hiši
v Ljubljani, Elizabetna cesta.

Ravnočar došle krasne kravate, najnovejše bluze,
fina vrhnja in spodnja krila

priporoča po znano nizkih cenah trdka

A. Divod-Mozetič

v Ljubljani,
Stari trg št. 21.

Modna trgovina ter salon za
damske klobuke.

Filijalka v Kranju, Glavni trg.

Zadružna tiskarna v Ljubljani

registrovana zadruga z omejeno zavezo

Stari trg šte. 19

priporoča koverta s firmo, pismeni papir, ter vsa v to stroko spadajoča dela.

Ustanovljena l. 1831.

C. kr. priv. občna zavarovalnica

Ustanovljena l. 1831.

ASSICURAZIONI GENERALI V TRSTU.

Jamstveni zaklad nad **323 milijonov kron.**

Do sedaj izplačane škode nad **899 milijonov kron.**

Družba zavaruje:

Na življenje in za doto v vseh mogočih sostavah. Tekom leta 1906 zavarovalo se
je pri tej družbi 16.847 oseb na življenje za kapital nad 140 milijonov kron.

Zoper požare, tatinski vlom, škode pri prevažanju, poškodbo
zvonov in zrcalnih oken.

Sprejema tudi zavarovanja:

Zoper telesne nezgode in točo.

Pri tej družbi je zavarovan na življenje Njega svetost papež Pij X. in prevzvišeni knezo-
škof ljubljanski Anton Bonaventura; tudi vsa posestva Njega veličanstva cesarja avstrijskega.

Največja zavarovalnica avstro-ogrske države.

Glavni zastop v Ljubljani: Marijin trg, Sv. Petra cesta šte. 2, v lastni hiši.

Hranilnica in posojilnica v Kranju

registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Hranilne vloge se obrestujejo po

➔ $4\frac{1}{2}\frac{0}{0}$ ➔

brez odbitka rentnega davka, katerega poso-
jilnica plačuje sama.

Hranilne vloge se sprejemajo od vsakega,
če je ud ali ne.

Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov
denar, ne da bi se obrestovanje pretrgalo.

Posojila na zemljišča po $5\frac{0}{0}$ ali s $5\frac{0}{0}$ in $1\frac{0}{0}$
amortizacije. Hranilnica sprejema tudi vsak
drugi načrt glede amortizacije. Posojila na
osebni kredit po $5\frac{1}{2}\frac{0}{0}$.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun.

Zavod ima svoj sedež v škofiji poleg farne cerkve.

Vzajemno podporno društvo v Ljubljani

Kongresni trg 19 ————— registrovana zadruga z omejenim poroštvom. ————— Kongresni trg 19

sprejema hranilne vloge vsak
delavnik od 8. do 12. ure

po $4\frac{3}{4}\frac{0}{0}$

to je: daje za 200 kron
9 kron 50 vin. na leto.

Druge hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da bi se njih obrestovanje prekinilo.

Rentni davek plača hranilnica sama.

Najsigurnejša prilika za štedenje!

Kanonik A. Kalan l. r., predsednik.

Kanonik J. Sušnik l. r., podpredsednik.